

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1377

Vragen van het lid **Pijpelink** (GroenLinks-PvdA) aan de Minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs over *de groeiende bijlesindustrie die de kloof tussen rijke en arme kinderen vergroot* (ingezonden 7 maart 2024).

Antwoord van Minister **Paul** (Primair en Voortgezet Onderwijs) (ontvangen 27 maart 2024).

Vraag 1

Hoe beoordeelt u het beeld van het Centraal Bureau voor de Statistiek dat scholieren het bedrag dat huishoudens in 2017 besteedden aan buitenschoolse bijles van € 320 miljoen in 2022 is opgelopen tot € 472 miljoen en het beeld van de Kamer van Koophandel dat er jaarlijks honderden bijlesbureaus bijkomen?¹

Antwoord 1

Er heeft een duidelijke groei plaatsgevonden in het aantal bedrijven dat aanvullend onderwijs aanbiedt en de omzet die deze bedrijven genereren. Dat blijkt ook uit de Monitor Aanvullend Onderwijs 2023, die ik in december jl. met uw Kamer heb gedeeld.²

Mijn uitgangspunt is dat iedere leerling goed en voldoende onderwijs op school krijgt aangeboden. Als een leerling extra hulp nodig heeft, dan zou de school bijvoorbeeld extra bijles of huiswerkbegeleiding kunnen bieden. Vanzelfsprekend staat het ouders vrij om bijles te regelen voor hun kinderen, maar het inkopen van extra bijles, huiswerkbegeleiding of examentraining door ouders zou in de basis niet nodig moeten zijn. Als leerlingen extra hulp nodig hebben, dient die extra begeleiding op én van school te zijn. Het mag immers niet afhangen van de portemonnee van je ouders of je extra hulp kunt krijgen. Dit heb ik samen met de sectorraden benadrukt in een brief aan schoolbesturen, waarvan uw Kamer op 6 juli jl. een afschrift heeft ontvangen.³

Vraag 2

Deelt u de mening van het Jeugdeducatiefonds dat de overheid nu volop ongelijk moet investeren voor gelijke kansen?

¹ Algemeen Dagblad, 6 maart 2024, «Grote zorgen om rijkere ouders die kinderen massaal bijles laten geven: dit is funest voor de kansgelijkheid».

² Kamerstukken II 2023/24, 31 293, nr. 711

³ Kamerstukken II 2022/23, 31 293, nr. 693

Antwoord 2

Kansengelijkheid begint bij goed leren lezen, rekenen en schrijven. Goed kunnen lezen en rekenen is een voorwaarde op goede kansen in het latere leven van leerlingen. Daarom investeert het kabinet volop in de kwaliteit van het onderwijs en basisvaardigheden. Het gezin en de omgeving waarin kinderen opgroeien hebben inderdaad ook een groot effect op hun ontwikkeling. Veel leerlingen groeien op onder gunstige omstandigheden, terwijl er voor sommige klasgenoten thuis van alles speelt. Het vergt terecht extra inzet om juist deze leerlingen, en de scholen waar ze les krijgen, goed te ondersteunen. Het kabinet investeert daarom in het onderwijsachterstandenbeleid in het primair onderwijs en de onderwijskansenregeling in het voortgezet onderwijs. Scholen en gemeenten krijgen hiermee extra middelen om bijvoorbeeld extra taallessen, begeleiding in kleine groepen of zomerscholen organiseren.

Kinderen leren veel in de klas, maar een minstens zo groot deel van de ontwikkeling vindt rond en buiten de school plaats. Een ouder die je 's avonds voorleest, helpt bij het maken van huiswerk of je af en toe meeneemt naar het museum. Voor het ene kind zijn dit vanzelfsprekendheden, maar voor andere kinderen is dit niet zomaar weggelegd. Juist deze leerlingen hebben baat bij extra activiteiten rondom de school om hun horizon te verbreden. Daarom investeert het kabinet in het programma School en Omgeving en wordt op inmiddels 629 scholen een verrijkte schooldag gerealiseerd.

Vraag 3

Welke invloed verwacht u van uw oproep aan scholen om allen bijles op school aan te bieden op deze ontwikkelingen?

Antwoord 3

Samen met de PO-Raad en VO-raad heb ik vorig jaar schoolbesturen opgeroepen om alleen aanvullend onderwijs aan te bieden dat op én van school is, zodat het voor iedere leerling beschikbaar is. Aanvullend onderwijs wordt zoveel mogelijk intern georganiseerd. Als dat niet lukt, dienen besturen zoveel mogelijk samen te werken met partijen zonder winstoogmerk. Dat voorkomt dat publiek geld weglekt naar commerciële partijen en dat er nog meer wildgroei ontstaat. De eerste signalen die ik tot op heden heb ontvangen zijn positief over het effect van de oproep. Scholen nemen de oproep ter harte en organiseren aanvullend onderwijs vaker zelf of met non-profit organisaties. Het blijft ouders vanzelfsprekend ook vrijstaan om bijles in te schakelen voor hun kinderen. Met de periodieke Monitor Aanvullend Onderwijs, die in 2025 opnieuw wordt uitgevoerd, zal ik onder andere het effect van de oproep structureler in beeld brengen.

Vraag 4

Deelt u de mening dat scholen ruimte moeten krijgen om met eigen (vak)docenten of in samenwerking met maatschappelijke organisaties bijles te organiseren, maar publiek gefinancierde scholen niet langer mogen samenwerken met commerciële bijlesorganisaties? Zo ja, welke consequenties verbindt u hieraan voor uw beleid? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4

Voor mij staat voorop dat iedere leerling zich optimaal moet kunnen ontwikkelen. Als een leerling toch hulp nodig heeft, dan dient die extra begeleiding op én van school te zijn (zie ook het antwoord op vraag 3). Scholen horen leerlingen niet door te verwijzen naar commerciële bijlesbureaus. Dit werpt voor sommige leerlingen een extra drempel op en wekt de indruk dat aanvullend onderwijs nodig is voor een succesvolle schoolloopbaan.

In sommige gevallen kan het voor scholen ingewikkeld zijn om dit aanvullend onderwijs intern te organiseren. Bijvoorbeeld door tekorten op de arbeidsmarkt. Samenwerking met externe partijen moet dan mogelijk zijn. Deze samenwerking dient wel op school plaats te vinden en zoveel mogelijk met non-profit partijen. Scholen blijven verantwoordelijk voor het waarborgen van een kwalitatief goed aanbod en een veilige omgeving voor leerlingen.

Vraag 5

Deelt u de mening van het Nederlands Jeugdinstituut dat het ten koste gaat van het vak van leraar naarmate het interessanter wordt om bijles te geven?

Antwoord 5

Nee, momenteel zijn er bij mij geen signalen bekend dat veel leraren de overstap maken naar de branche van aanvullend onderwijs of dat dit aantal toeneemt. Voldoende en goede leraren vormen vanzelfsprekend de basis voor de kwaliteit, continuïteit en kansengelijkheid van en in het onderwijs. Het is belangrijk dat zij met plezier werken in het onderwijs. Goed werkgeverschap is hiervoor een randvoorwaarde. Dat houdt in dat leraren voldoende salaris ontvangen en dat de werkdruk van leraren, schoolleiders en ondersteunend personeel wordt verlaagd. Verder dragen onder andere ruimte voor loopbaanoriëntatie en een fijne en veilige werkomgeving bij aan het behouden van personeel. In 2023 heeft het kabinet hier de nodige investeringen voor gedaan, zoals een investering van € 1,5 miljard op jaarbasis in de salarissen van leraren in het primair onderwijs.

Vraag 6

Wat is uw reactie op de constatering van CNV Onderwijs dat de richtlijnen die u met de sector heeft opgesteld dat scholen geen reclame meer mogen maken voor commerciële bijlesbureaus en dat ze aanvullend onderwijs zoveel mogelijk moeten regelen met partijen zonder winst oogmerk, goedbedoeld zijn, maar neerkomen op pure symptoombestrijding?

Antwoord 6

Die mening deel ik niet. De oproep die ik met de richtlijnen doe, passen in een breder kader van maatregelen. Zo blijf ik werken aan het verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs. Kansengelijkheid begint immers met goed leren lezen, rekenen en schrijven. Voldoende en goede leraren en schoolleiders vormen daar de basis voor en met het Masterplan Basisvaardigheden werk ik samen met scholen aan kwaliteit van het onderwijs op het gebied van taal, rekenen, digitale geletterdheid en burgerschap. Veel leraren en schoolleiders werken hierbij evidence-informed, waarbij ze gebruikmaken van kennis uit de wetenschap en de eigen onderwijspraktijk. Samen met de PO-Raad en VO-raad heb ik vorig jaar een oproep gedaan aan schoolbesturen en OCW-richtlijnen voor aanvullend onderwijs onder de aandacht gebracht. Hiermee kwam ik tegemoet aan de aangenomen moties van leden Westerveld en Kwint, die de regering verzochten om scholen te ontmoedigen om gebruik te maken van én reclame te maken voor particuliere aanbieders van betaald aanvullend onderwijs.⁴

⁴ Kamerstukken II 2019/2020, 31 293, nr. 507; Kamerstukken II 2019/2020, 31 293, nr. 505